

**TOELICHTING BIJ DE KAART MET INFILTRATIEGEVOELIGE BODEMS
TEN BEHOEVE VAN DE WATERTOETS
2005**

Ontwerpversie 27 oktober 2005

De kaart met de infiltratiegevoelige bodems ten behoeve van de watertoets werd opgemaakt om te kunnen nagaan in welke gebieden er relatief gemakkelijk hemelwater kan infiltreren naar de ondergrond. Infiltratie van hemelwater naar het grondwater is belangrijk omdat daardoor de oppervlakkige afstroming en dus ook de kans op wateroverlast afneemt. Bovendien staat infiltratie in voor de aanvulling van de grondwatervoorraden en zodoende voor het tegengaan van verdroging van watervoerende lagen en van waterafhankelijke natuur.

Wanneer het grondwater relatief ondiep staat, is infiltratie niet altijd effectief. Vaak gaat het om laaggelegen valleigebieden waar er grondwaterkwel optreedt, dit is de plaats waar er een opwaartse grondwaterstroming plaatsvindt onder druk van aansluitende hoger gelegen grondwaterlagen. Om evidente redenen heeft het weinig zin om in dergelijke kwelgebieden veel aandacht te besteden aan infiltratie van hemelwater naar het grondwater toe. Indien er voor een bepaald project specifieke voorzieningen worden getroffen om infiltratie te bevorderen, te herstellen of te compenseren, zal men vaak overgaan tot de aanleg van een infiltratievoorziening. Een infiltratievoorziening zal zich meestal onder het niveau van het maaiveld bevinden. Bij het voorkomen van hoge grondwaterstanden zal de bodem van een dergelijke voorziening onder het waterniveau kunnen belanden, waardoor die voorziening haar effect verliest.

Daarnaast zijn gronden die op zich weinig waterdoorlatend zijn, ook te aanzien als weinig infiltratiegevoelige bodems. Voor deze problematiek wordt verwezen naar de toelichtingsnota bij het ontwerp van nieuwe code van goede praktijk voor de aanleg van rioleringsystemen (o.a. www.waterinfo.be). De enige kaart die gebiedsdekkend voor Vlaanderen informatie bevat over het bodemtype is de digitale bodemkaart.

De kaart met infiltratiegevoelige bodems ten behoeve van de watertoets werd dan ook afgeleid van de bodemkaart. Ze bestaat uit twee types gebieden:

- 1) de gebieden met de infiltratiegevoelige bodems
- 2) de gebieden met de niet-infiltratiegevoelige bodems

Voor het opmaken van de kaart werden uit de bodemkaart systematisch die gebieden verwijderd, die niet-infiltratiegevoelige bodems bevatten.

In eerste instantie werden alle polygonen met Textuur 'U' (Zware Klei), 'E' (Klei), 'A' (Leem) en 'G' (Stenige gronden) uit de bodemkaart verwijderd omdat deze bodems weinig waterdoorlatend zijn.

Vervolgens werd gekeken naar de draineringsklasse van de overblijvende polygonen. De draineringsklassen 'e' (natte gronden), 'f' (zeer natte gronden), 'g' (uiterst natte gronden), 'h' (natte gronden met relatief hoge ligging) en 'i' (zeer natte gronden met relatief hoge ligging) werden uit de kaart verwijderd. De groepering van draineringsklassen aangeduid met F, I, H en G werden eveneens verwijderd. Natte tot zeer natte gronden worden meestal gekenmerkt door ondiepe grondwaterstanden of door kwel, waarbij infiltratie vaak niet effectief is.

Uit de resterende kaart werden dan de niet-gedifferentieerde eenheden aangeduid met de letter 'B' (Bronzones), 'R' (Stenige valleibodems), 'S' (Lemige valleibodems), 'J' (Rotsontsluitingen), 'W' (Hoogveen) en 'V' (Veengronden) verwijderd omdat ze als niet-infiltratiegevoelig worden beschouwd.

Verder werden nog een aantal duidelijk niet-infiltratiegevoelige bodems uit de bodemkaart verwijderd. De Moeren, Geulgronden, Schorgronden en Complexen van veen en kleibodems werden uit de kaart verwijderd.

Voor wat betreft de Antropogene bodems werd gekozen om ze in de kaart te behouden als infiltratiegevoelige bodems voor de gebieden buiten de leemstreek en buiten een deel van de zandleemstreek van Oost- en West-Vlaanderen, zoals ze werden afgebakend op de kaart van de landbouwstreken.

Uit de resterende kaart werden vervolgens al de gebieden van de NOG-kaart (van Nature Overstroombare Gebieden) aangeduid met 'W' (overstroombaar vanuit waterloop), 'R' (overstroombaar vanuit de Zeeschelde) en 'Z' (overstroombaar vanuit de zee) verwijderd. Deze gronden kennen ondiepe grondwaterstanden. De aanduiding ervan als niet-infiltratiegevoelig stemt voor de 'W'-gebieden grotendeels overeen met de reeds op basis van hun draineringsklasse verwijderde bodems.

De polygonen uit de bodemkaart die overblijven na de bovenstaande bewerkingen worden op de kaart aangeduid als de gebieden met infiltratiegevoelige bodems. Deze gebieden vertegenwoordigen een oppervlakte van 754.217 ha of 55,5 % van de oppervlakte van Vlaanderen. Al de gebieden van Vlaanderen die buiten de overblijvende polygonen vallen vormen de niet- infiltratiegevoelige bodems.

Bij dit eindresultaat past de bemerking dat in sommige gebieden die zijn aangeduid als zijnde niet-infiltratiegevoelig, infiltratie soms wel relevant kan zijn. Zo zijn grote delen van de hellende gebieden in het zuidelijk deel van Vlaanderen aangeduid als niet infiltratiegevoelig, omdat de gronden er lemig zijn en dus relatief weinig waterdoorlatend. Op regionale schaal evenwel vormen zij de infiltratiegebieden voor belangrijke watervoerende lagen waaruit onder meer drinkwater wordt gewonnen.

Als conclusie moet dus worden benadrukt dat de watertoetskaart met infiltratiegevoelige gebieden vooral tot doel heeft om richtinggevend te zijn voor individuele ingrepen op lokaal niveau. Bij dergelijke ingrepen moet beslist worden of de aanleg van infiltratievoorzieningen of waterdoorlatende verhardingen al dan niet zinvol zijn, en of er mogelijk schadelijke effecten kunnen optreden naar het grondwater toe, zowel kwantitatief als kwalitatief bij het al dan niet aanleggen van dergelijke voorzieningen. Deze kaart mag zeker niet ondoordacht worden gebruikt voor het voeren van een regionaal grondwaterbeleid.